

REFERENCES

1. Derzhavna sluzhba statystyky. Rynok pratsi. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm [in Ukrainian].
2. International migrant stock 2019. URL: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp> [in English].
3. Baranyk, Z. P., Karabanova, O. V. (2016). Chynnyky vplyvu na stan ta rozvytok trudovoho potentsialu Ukrainy: statystychnyi aspekt. *Statystyka Ukrainy - Statistics of Ukraine*, 1, 42-49 [in Ukrainian].

Стріжкова Алла Володимирівна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID 0000-0002-4477-7941

Лазаренко Максим Ігорович

студент кафедри міжнародної економіки

та світового господарства,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ІНОЗЕМНІ КОМПАНІЇ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ

Наукова робота присвячена дослідженню поняття і ключових рис та функцій транснаціональних компаній. Автори проаналізували існуючі підходи до оцінки ТНК, ринки, на яких вони працюють і найбільші ТНК в Україні, сучасні причини виходу бізнесу ТНК з України та перспективи повернення в сучасних умовах діяльності ТНК.

Ключові слова: іноземні компанії, транснаціональні корпорації, інвестиційний клімат.

Strizhkova Alla

PhD, Senior Researcher of Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

ORCID 0000-0002-4477-7941

Lazarenko Maxym

student of the Department of International Economics and World

Economy of V. N. Karazin Kharkiv National University

FOREIGN COMPANIES IN THE UKRAINIAN MARKET

Scientific work is devoted to the study of the concept and key features and functions of multinational companies. The authors analyzed existing approaches to assessing TNCs, the markets in which they operate, and the largest TNCs in Ukraine, current reasons for TNCs' exit from Ukraine, and prospects for their return to current conditions.

Keywords: foreign companies, transnational corporations, investment climate.

Однією з форм міжнародного бізнесу, що на сучасному етапі відіграє важливу роль у формуванні стратегії розвитку економічної системи України, є транснаціональні корпорації, а транснаціоналізація є ключовою характеристикою сучасних економічних відносин. На сьогодні для України транснаціоналізація підприємств може стати економічним механізмом, що визначить нові пріоритети у суспільному відтворенні, цілі зовнішньоекономічної політики, особливості та умови участі держави в міжнародному поділі праці.

Саме ТНК – ключовий структурний елемент економіки більшості держав, провідна сила їх розвитку і підвищення ефективності. Глобальні тенденції інтернаціоналізації виробництва й капіталу, приватизації стратегічних союзів та лібералізації зовнішньої торгівлі поставили ТНК у центрі світового економічного розвитку. З огляду на це, на сьогоднішній день, питання впливу ТНК на економічну систему України є важливим і актуальним [1, с. 31-34].

Транснаціональна корпорація (ТНК) – велика фірма, котра володіє зарубіжними активами та суттєво впливає на певну сферу економіки (або декілька сфер) у міжнародному масштабі. В англійській літературі з міжнародної економіки для визначення міжнародних бізнес-організацій часто використовують терміни «багатонаціональна фірма» (multinational firms – MNF) або «багатонаціональна корпорація» (multinational corporation – MNC), котрі використовуються як синоніми [2].

Транснаціональні корпорації – це підприємства, які володіють виробничими активами чи контролюють їх в декількох країнах. Звичайний контроль здійснюється через прямі іноземні інвестиції, окрім

цього можлива участь ТНК у зарубіжному виробництві шляхом кооперації з іноземною фірмою [3, с. 304]. За визначенням ООН, «транснаціональні корпорації – це підприємства, які володіють, або керують виробництвом товарів або послуг за межами держави, в котрій вони базуються» [4, с. 31].

Ще одним визначенням ТНК виступає наступне: ТНК – це мережа взаємопов'язаних підприємств, які походять з однієї країни і мають складові частини та філії в інших країнах. ТНК володіють або контролюють комплекси виробництва та/або обслуговування, що знаходяться за межами країни базування. На відміну від звичайної корпорації, яка функціонує на світових ринках, ТНК переносить за кордон не товар, а сам процес вкладання капіталу, поєднуючи його із закордонною робочою силою в межах міжнародного виробництва [5, с. 35-41].

В Україні найбільшими ТНК, які вклали значні фінансові ресурси, є Pepsi Cola з обсягом інвестиційних коштів – 250 млн. дол., «Київстар GSM» - 240 млн. дол., Coca-Cola- 230 млн. дол. та ін. Лідируючі позиції у 2019 р. займають такі корпорації, як McDonald's, Nestle SA., British American Tobacco та ін.[6].

Важливим виступає з'ясування наслідків розширення діяльності ТНК на українському ринку та виділення основних напрямів розвитку власних ТНК. На особливу увагу заслуговують питання економічної безпеки, під якою розуміють стан національної економіки, що забезпечує задоволення життєво важливих потреб країни в матеріальних благах незалежно від виникнення у світовій економічній системі або всередині країни форс-мажорних обставин соціально-політичного, економічного або екологічного характеру. Також саме ТНК під силу проводити такі науково-дослідні роботи, фінансувати розробки науково-технічного прогресу, а оскільки наукоємні технології є визначальним вектором розвитку економіки в XXI ст., то і держава відповідно має створювати за допомогою як правових, так і економічних механізмів умови для захисту та гнучкої інтеграції національної економіки в сучасну інноваційну економіку світу [7, с. 77].

Іноземні ТНК готові здійснювати свою діяльність в Україні, але на заваді їм стають такі фактори, як: недоліки системи регулювання,

відсутність в Україні сталої стратегії та відповідного національного плану дій, недосконалість національного права, відсутність стабільності в економічній та політичній ситуації, критичний рівень корупції в усіх сферах господарської діяльності і нездатність судової системи функціонувати належним чином, критична ситуація з незалежністю судової системи, низький рівень платоспроможності українських споживачів, забюрократизованість і складність податкової системи. За індексом сприятливості податкової системи, що розраховується з урахуванням трьох показників (кількість платежів, час, необхідний для сплати податків та загальний розмір податків) Україна посідає 181 місце серед 183 країн [8, с. 55-60].

На сьогодні економіка України має багато невирішених питань, серед яких: дефіцит бюджету та борги, збройний конфлікт на Сході країни, спад промислового виробництва, банківська криза, яскраво виражена інфляція тощо. З цієї причини починаючи з 2014 року спостерігалось стрімке скорочення кількості ТНК на ринках України, при чому не тільки іноземних, а й вітчизняних. Відбувається зменшення об'єму ПІІ, кількості філій і дочірніх підприємств, особливо на сході України, де наразі триває збройне протистояння. На жаль, до того часу, поки воєнно-політична і економічна ситуація в Україні не врегулюється, прогнозується подальший спад активності ТНК і зменшення обсягу ПІІ в економіку України.

Можна сказати, що ТНК на сьогоднішньому етапі розвитку світового господарства відіграють важливу роль. Оскільки вони мають вплив на економіки приймаючих країн, стимулюють науково-технічний процес, інтернаціоналізацію господарства, відкривають доступ до фінансових ресурсів ТНК, інтеграцію у світові економічні процеси, доступ до зовнішніх ринків. Українським підприємствам слід вступати у співпрацю з іноземними ТНК не в якості джерела дешевих сировинних ресурсів або відсталого технологічного придатку, а використовувати переваги залучення іноземних інвестицій, які варто вкладати у розвиток технологічних ліній, проведення НДДКР, розробок, маркетингу підприємств тощо. А допомогти налагодженню здорового інвестиційного клімату здатне ефективне нормативно-правове регулювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Федоренко В.Г. Транснаціональні корпорації як системоутворюючий фактор розвитку національних економік. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 7. С. 31-34.
2. Транснациональная корпорация, ТНК: за дан. универсальной научно - популярной энциклопедии под. ред. Добровольского А. В. Энциклопедия Кругосвет. 2013. URL: https://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/ekonomika_i_pravo/TRANSNATSIONALNAYA_KORPORATSIYA_TNK.html.
3. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. Київ: Таксон, 2001. 304 с.
4. The influence of TNCs on the economies of developing countries. International business. NewYork: Dryden Press, 2005. 31 p.
5. Сорока І. Б. Транснаціональні корпорації та їх роль у процесі активізації міжнародної інтеграції. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 9. С. 35-41.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Погрібний Д. І. Особливості правового забезпечення діяльності транснаціональних корпорацій. *Право та інновації*. 2015. № 1 (9). С. 75 – 79.
8. Кочетков В. М. Розвиток українських ТНК як фактор росту економіки країни. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. С. 55-60.

REFERENCES

1. Fedorenko, V.H. (2009). Transnatsionalni korporatsii yak systemoutvori- uychy faktor rozvytku natsionalnykh ekonomik. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investment: practice and experience*, 7, 31-34 [In Ukrainian].
2. Transnatsionalnaya korporatsiya. TNK: za dan. universalnoy nauchno - populyarnoy entsiklopedii. (2013). A. V. Dobrovolskogo (Ed.). Entsiklopediya Krugosvet. URL: https://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/ekonomika_i_pravo/TRANSNATSIONALNAYA_KORPORATSIYA_TNK.html [In Russian].
3. Rokocha, V. (2001). Transnatsionalni korporatsii: navchalnyi posibnyk. V.Rokocha, O.Plotnikov, B.Novytskyi. Kyiv: Takson [In Ukrainian].
4. The influence of TNCs on the economies of developing countries. International business. NewYork: Dryden Press, 2005. 31 p. [In English].
5. Soroka, I.B. (2009). Transnatsionalni korporatsii ta yikh rol u protsesi aktyvizatsii mizhnarodnoi intehtatsii. *Aktualni problemy ekonomiky - Current problems of the economy*, 9, 35-41 [In Ukrainian].

6. Ofitsiyni sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> [In Ukrainian].

7. Pohribnyi, D.I. (2015). Osoblyvosti pravovoho zabezpechennia diialnosti transnatsionalnykh korporatsii. *Pravo ta innovatsii - Law and Innovation*, 1 (9), 75 – 79 [In Ukrainian].

8. Kochetkov, V. M. (2013). Rozvytok ukraïnskykh TNK yak faktor rostu ekonomiky krainy. *Efektivna ekonomika – An efficient economy*, 10, 55-60 [In Ukrainian].

Стріжкова Алла Володимирівна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID 0000-0002-4477-7941

Савченко Регіна Ігорівна

студентка слідчо-криміналістичного факультету Національного

юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ВИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ УКРАЇНИ

Національні інноваційні системи займають провідне місце у побудові сучасних економік, тому розробка дієвої моделі НІС України постає нагальним питанням сьогодення. У тезах автор розглядає підходи до визначення національної інноваційної системи, визначає структуру та елементи НІС.

Ключові слова: національна інноваційна система, інноваційний процес, інфраструктура, модель.

Strizhkova Alla

*PhD, Senior Researcher of Scientific and Research Institute of Providing
Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine*

ORCID 0000-0002-4477-7941

Savchenko Regina

student of Yaroslav Mudryi National Law University